

2024-09-09

Stab

Ellinor Günther, kommunikationsansvarig

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400) gryaab.se

Mediebevakning

Juni-augusti 2024

Jag sammanfattar i detta dokument utvalda artiklar där Gryaab berörs direkt eller omnämns samt avloppsfrågor som indirekt berör Gryaab, till exempel avloppsvattenrening, uppströmsfrågor samt slam- och biogasfrågor. Information som vi själva lägger upp i våra egna kanaler redovisas inte här.

2024-06-02 ATL

Innovativt biogödsel tog hem SM i UF (Gryaab)

Unga entreprenörer med innovativt gödsel av alger och vatten från reningsverk blev guldvinnare när SM i Ung företagsamhet avgjordes i veckan som gick. Gryaab har stöttat ungdomarna.

SM:s stora vinnare, när tävlingen avgjordes den 28-29 maj blev Gralg UF med Emmy Berggren, Magnus Lissbrant, Charlie Arby och Arvid Distner från naturvetenskapsprogrammet vid Donnergymnasiet i Göteborg. Deras UF-företag blev både Årets UF-företag och Årets ekologiskt hållbara UF-företag samt tog silver i Årets innovation.

Deras affärsidé handlar om att tillverka ett ekologiskt och organiskt gödsel baserat på mikroalger och näringsrikt vatten från reningsverk. Idén formades via gruppens intresse för ekologisk hållbarhet.

– Idén fick vi när vi såg att jordbruket är en stor utsläppskälla och funderade på alternativa lösningar, säger Charlie Arby, som också utsågs till Årets unga ledare vid SM.

2024-06-03 Svenska Dagbladet, bilaga

För ett renare hav och en mer hållbar framtid (Gryaab)

Vi valde att göra en artikelannons i denna bilaga som gick ut till drygt 200 000 prenumeranter samt på Svenska Dagbladets sajt som når ungefär 1 miljon läsare i veckan. Bilagan delades även ut under Almedalsveckan. Artikeln, där Karin van der Salm intervjuas, fokuserar på Gryaabs arbete med att skapa värde ur avloppsvattnet för att kunna sänka kostnaderna för VA-kollektivet.

2024-06-19 Landets fria tidning

Lättare återvinna fosfor i avloppsslam om det först förbränns (Slam)

Avloppsslam från reningsverk används i dagsläget direkt på åkermark som gödningsmedel. Men om avloppsslammets först förbränns blir det enklare att återvinna värdefull fosfor visar en ny avhandling vid Örebro universitet.

Charlotte Nilsson har undersökt avloppsslam från tio kommunala reningsverk runt Mälardalen. Hon har först torkat slammets och sedan eldat det i en förbränningsugn. Därefter har hon analyserat ämnena i slammets före och efter förbränningen och kommer fram till att egenskaperna i fosfor som finns i slammets förändras av förbränningen. Förbränningen gör det både enklare att återvinna fosfor och att separera den från farliga ämnen.

– Det minskar risken för att tungmetaller, läkemedelsrester och PFAS sprids på våra åkrar, säger hon.

I dag använder de flesta reningsverk järn eller aluminium i sina processer för att ta ut fosfor. Då bildas järn- och aluminiumfosfater, som endast har en begränsad användbarhet som gödningsmedel, säger Charlotte Nilsson, i ett pressmeddelande.

– När man däremot bränner slammets omlagras de till kalciumfosfater, vilket är samma form som i dag bryts och som används i framställningen av fosfor, fortsätter hon.

Aluminium som används av reningsverken verkar hämma processen medan järnfosfater omvandlas till de önskade kalciumfosfaterna.

– Höga halter av järn innebär att det bildas järnoxid vid förbränningen. Det kan sedan användas för att binda in ytterligare fosfor eller metaller, vilket bidrar till att värdet på produkten ökar. Reningsverken bör alltså använda järn i stället för aluminium, säger Charlotte Nilsson.

2024-06-28 Mölndals-Posten

Förslaget: Höj va-taxan med åtta procent (Gryaab)

Politikerna vill höja avgifterna för vatten, avlopp och renhållning. Vad gäller va-taxan föreslås en ökning på åtta procent.

– Det här är en rimlig nivå för att vi ska säkra att det alltid finns rent vatten i kranen och för att man ska kunna spola i toaletten, säger tekniska nämndens ordförande Göran Isacsson (M).

2024-07-01 Alingsås Tidning

Reningsverket kvar i Nolhaga – KD-politiker kritisk till beslutet (Gryaab nämns)

Efter att ha utrett flera olika alternativ slog kommunfullmäktige vid sitt senaste möte fast att Alingsås reningsverk även i framtiden ska ligga i Nolhaga. Den enda som opponerade sig var KD-ledamoten Ann-Lie Tulokas Olsson som hade velat se en större debatt inför ett så viktigt beslut.

– Jag är förvånad att vi inte tar chansen att flytta det, för Nolhaga är en sån underbar pärla, sade hon.

Att bygga om Nolhaga reningsverk beräknas kosta över en miljard kronor och är en av Alingsås kommuns största investeringar någonsin. Inför det historiska beslutet har frågan väckts om det inte skulle vara möjligt att flytta reningsverket till en mindre central plats i kommunen. För att försäkra sig om att en ombyggnad av det befintliga reningsverket ändå är den bästa lösningen har kommunen låtit göra en studie där man jämför en ombyggnad med två andra alternativ; att ansluta kommunens avlopp till Gryaab i Göteborg eller att bygga ett helt nytt reningsverk i Bälinge.

– Jag förstår att det verkar som att det tåget har gått, men jag hade ändå velat vädja att vi skulle tänka om. Dyrt blir det oavsett.

2024-07-01 Svenska Dagbladet

26 bassänger bajsavatten i Mälaren: Inte önskvärt (Bräddning)

När det faller mycket regn har ledningsnätet inte kapacitet att hantera allt vatten. Då behöver man brädda - en teknik som är inbyggd i systemet och som innebär att man släpper ut regnvatten och orenat avloppsvatten från olika bräddningspunkter, bland annat i Bromma och Hägersten.

Skulle man inte göra det är risken stor att avloppsvattnet i stället tränger bakåt i ledningsnätet. Då kan det åka upp ur golv- och gatubrunnar och orsaka översvämningar.

– Bräddning är som en säkerhetsventil när systemet är fullt. Det är inte önskvärt, men det är det mindre dåliga alternativet, säger Joakim Pramsten, enhetschef för utredningsenheten vid Stockholm vatten och avfall.

Under förra året släpptes totalt 66 000 kubikmeter orenat avloppsvatten ut i Mälaren, enligt beräkningar från Stockholm vatten och avfall. Det är 66 miljoner liter och motsvarar drygt 26 fyllda 50-metersbassänger.

I takt med klimatförändringarna bedöms risken för extremregn öka och så även behovet av att brädda. Att göra om alla gamla ledningar i Stockholm är ett jobb som pågår, men som kommer att ta lång tid.

– Inne i stenstaden i Stockholm finns det väldigt mycket av de kombinerade näten. Det är trångt och tar tid att gräva upp gatorna och göra om, säger Anders Lundin, miljö- och hälsoinspektör vid Stockholms stad.

Joakim Pramsten, vid Stockholm vatten och avfall, säger att de arbetar på flera sätt för att minska risken för bräddningar. Bland annat byggs avloppsledningsnätet ut för att kunna ta hand om mer vatten och tre nya tunnlar är planerade. Det byggs även dagvattenmagasin för att regnvattnet inte ska belasta ledningsnätet.

En avloppstunnel mellan Bromma och Sickla som ska vara klar 2029 tros bland annat kunna halvera bräddningarna till Mälaren.

– Men det är viktigt att poängtera att 99 procent av allt vatten kommer fram till reningsverken redan nu. Det är bara en liten bråkdel som vi behöver släppa ut på vägen, säger Joakim Pramsten.

2024-08-01 Cirkulation

Glysofat kan bildas i avloppsslam

Tillsatser i tvättmedel kan vara den största källan till bekämpningsmedlet glyfosat i europeiska vattendrag. En studie från universitetet i Tübingen pekar på att jordbrukets användning av bekämpningsmedel inte är den dominerande källan.

För att komma till rätta med glyfosatföroreningar kan det vara en bra idé att titta på hushållens roll och inte bara stirra stunt på jordbruket. Vissa aminopolyfosfonater som används i till exempel tvättmedel omvandlas till glyfosat i avloppsslammet vid reningsverk. Det är en hypotes från tyska forskare efter en stor metaanalys av data från europeiska och amerikanska vattenskyddsmyndigheter. Även svenska myndigheter har deltagit med data till studien. Den största mängden data kommer från Frankrike och Tyskland. Sverige bidrar med tre av totalt 73 provtagningsplatser i Europa. Även data från Nederländerna, Storbritannien, Italien och Luxemburg har analyserats.

En forskargrupp vid universitetet i Tübingen har funnit att det mesta av glyfosat som hamnar i europeiska floder sannolikt inte kommer från ogräsbekämpningsmedel, herbicider, som tidigare antagits; i stället kan det vara resultatet av tillsatser till tvättmedel.

2024-08-05 SVT Nyheter, Mora tidning med flera

Avloppssystemen för gamla – ingen minister tar ansvar för frågan (bräddning)

Stora delar av Sveriges avloppsnät behöver bytas ut, men i nuvarande takt kommer det att ta 200 år. Föråldrade rör leder till nödutsläpp av avloppsvatten, som hamnar i sjöar och vattendrag. Det tycks dock inte finnas någon som har ett helhetsansvar för en fungerande vatteninfrastruktur.

Ungefär tio procent av Sveriges vattenledningsnät består av den gamla typen, som inte separerar regnvatten från avloppsvatten. Därför släpps bajsavatten ut när det regnar kraftigt och vattenledningarna översvämmas.

Enligt Svenskt Vattens beräkningar skulle ombyggnationen av ledningsnäten ta ungefär 200 år, om man fortsätter i nuvarande takt. Det säger Fredrik Vinthagen, som är pressansvarig på Svensk Vatten.

– I vår bransch har vi räknat på att vi behöver investera ungefär tio miljarder mer än vi investerar årligen, för att klara det här. Det behöver vi göra i ungefär sjutton år framåt.

Fredrik Vinthagen från Svenskt Vatten menar att vattenfrågorna i Sverige är organiserade på ett väldigt fragmenterat sätt.

– Vi har olika myndigheter för olika aspekter på vatten. Och vi har inte heller någon tydlig minister i regeringen som kan samordna och hålla ihop vattenfrågan.

Ökade utsläpp från några kommuner som sticker ut för år 2022 och 2023:

- Söderhamn: +2939% (År 2023 släpptes 472 795 kubikmeter vatten ut.)
- Mora: +2568% (År 2023 släpptes 35 323 kubikmeter vatten ut.)
- Sala: +1842% (År 2023 släpptes 327 449 kubikmeter vatten ut.)

Efter SVT:s artikel publicerades artiklar i lokala tidningar om läget i olika kommuner.

2024-08-09 Land Lantbruk

SM-vinnarna satsar och bildar aktiebolag (Gryaab)

När SM i Ung Företagsamhet avgjordes stod företaget Gralg UF som segrare med sin idé om att framställa biogödsel av alger och därmed minska jordbrukets klimatavtryck. I EM blev det en silvermedalj.

Affärsidén var att producera biogödsel av alger som fick växa till i utgående vatten från reningsverk.

– En algforskare som vi kontaktade berättade att det skulle gå åt stora mängder vatten. Det gjorde att vi gick från idén att få intäkter på en produkt under UF-året till att i stället bygga upp en pilotanläggning för att bevisa algernas potential att producera biomassa och binda koldioxid, säger Charlie Arby.

En liten pilot visade att de hade rätt och en större pilotanläggning byggs just nu. Nu har eleverna i Gralg UF bestämt sig för att satsa vidare och bilda ett aktiebolag. Flera potentiella investerare har hört av sig och vill vara med på företagets framtida resa.

Om nu den här idén flyger som ni tänkt er, hur ser framtiden ut?

– Om lantbruket vill fasa ut mineralgödseln är marknaden för en produkt som den här enorm.

(Gryaab har stöttat de unga företagarna i deras projekt.)

2024-08-14 Cirkulaiton

Ale investerar 600 miljoner i ny överföring (Gryaab)

Ale kommun går mot investeringar på 600 miljoner kronor i VA-systemen. Det rör sig om 12 km överföringsledning, tre pumpstationer och en ny dricksvattenledning längs med Göta Älv.

Samhällsbyggnadsnämnden i Ale kommun vill att kommunfullmäktige i Ale kommun utökar budgeten för VA-projektet till 600 miljoner kronor, från tidigare beräknade 250 miljoner kronor. I pengarna finns också en buffertmarginal på cirka 50 miljoner kronor, det rapporterar Ale Kuriren.

Kommunen står inför att Älvängens reningsverk måste läggas ned senast 1 januari 2026 efter ett föreläggande från länsstyrelsen. För att säkra avloppshanteringen i Älvängen och norra Ale byggs en överföringsledning som ska ansluta till Ryaverkets system i Göteborg.

2024-08-16 Infrastrukturnyheter

Ny studie – Så kan elförbrukningen i reningsverk minskas (Gryaab)

Luftare i reningsverk förbrukar mycket energi och kräver regelbundet underhåll och byte för att optimera elanvändningen. Det är slutsatsen från en ny studie utförd i en specialdesignad försöksanläggning.

Biologisk rening i avloppsverk är beroende av syre, som bakterierna använder för att bryta ner organiskt material. Därför är luftare placerade på botten av reningsbassängerna. Luftningen kan stå för upp till hälften av reningsverkets totala energiförbrukning, där

mycket av energin går till spillo på grund av åldrade eller igensatta membran. Internationella studier bekräftar detta, men svenska data är begränsade.

Luftare utgör grovt räknat cirka en halv procent av Sveriges totala elanvändning. Genom att implementera effektiva rengörings- och byteprocedurer kan energiförbrukningen minskas avsevärt, säger Oscar Samuelsson, projektledare vid IVL Svenska Miljöinstitutet.

I studien har luftare från sex svenska reningsverk analyserats i en specialbyggd försöksanläggning. Resultaten visar att luftare åldras snabbare och har sämre syreöverföring än tidigare antagits. Igensättning leder till ökat mottryck, vilket kan övervakas under drift.

En utmaning är att bassängerna måste tömmas för underhåll.

– Vi rekommenderar att man planerar för att enkelt kunna tömma och tillfälligt stänga av en processlinje för underhåll. Detta kräver att reningsverket har överkapacitet, vilket bör beaktas vid ombyggnationer för att underlätta framtida underhåll, säger Samuelsson.

Projektet "Rent blås" har involverat sju reningsverk: Gryaab, Motala kommun, Nodram Tekniska Verken i Linköping, Stockholm Vatten och Avfall, VA SYD samt Uppsala Vatten och Avfall.

2024-08-16 LRF

LRF rekommenderar Revaq-certifierat slam

Lantbrukare som är intresserade av att ta emot avloppsslam för att sprida på åkermark rekommenderas efterfråga slam från Revaq-certifierade anläggningar. Detta för att säkerställa hög kvalitet på slammet och garantera ett systematiskt uppströmsarbete som förhindrar införsel av oönskade ämnen till avloppsreningsverken.

Uppköpare av lantbruksprodukter har i många fall krav på att slam som sprids på åkermark ska vara Revaq-certifierat. Om du planerat att använda slam på din åkermark är det därför viktigt att noga kontrollera leveransvillkoren hos din uppköpare innan spridning.

2024-08-16 Cirkulation

Frågetecken för biokol från slam som växtnäring

Näringsrika substrat såsom avloppsslam bör om möjligt inte tillföras jordbruk som biokol. Anledningen är stora förluster av kväve och kalium vid pyrolysen samt att biokolets fosfor blir svårtillgänglig. En annan nackdel med biokol från slam är föroreningsrisken av metaller och organiska mikroföroreningar. Om den ska användas så får biokol bäst egenskaper som växtnäring om den produceras vid så låg temperatur som möjligt. Det visar en tysk rapport.

Minst 50 procent av kväveinnehållet förloras vid pyrolys samtidigt som det blir svårtillgängligt för växtligheten. Även fosfor som binds i biokol blir svårtillgänglig. Det är några resultat som publiceras i rapporten.

Cirkulations expert Hans Holmström skriver i en kommentar att det är svårt att utvärdera positiva och negativa effekter av biokol för jordbruksmark i Tyskland, som normalt redan är välgödslad och har basiskt miljö. Han pekar också på flera fördelar med biokolens markförbättring. Bland annat ger den en positiv effekt på näringsfattiga och sandiga jordar. Tillförsel av biokol ökar också markens kolinnehåll. Koldioxid binds under lång tid av ett stabilt biokol. Dessutom har biokol en tydlig positiv effekt för att motverka lustgasförluster från jordbruksmark.

2024-08-28 Göteborgs-Posten

Badplatserna där mest avloppsvatten släppts ut i sommar (Gryaab)

Sommaren 2024 har pressat avloppssystemen i Göteborg. Plötsliga skyfall gör att både reningsverk och avloppssystem tvingas släppa ut orenat vatten i Göta älv – vilket i sin tur påverkar vattenkvaliteten vid stadens badplatser.

– Jag skulle gärna betala högre skatt för att bli av med problemet, säger Mikael Baaz som är och badar med hund och son.

Just skyfallen är ansträngande för avloppen. På många ställen i Göteborg är avloppen fortfarande kombinerade, vilket betyder att regnvatten rinner ned i avloppssystemen. För att inte avloppen ska överbelastas behöver de lätta på trycket och då släpps orenat

avloppsvatten rakt ut i Göta älv. Fenomenet kallas bräddning, och flera så kallade bräddningspunkter ligger i närheten av populära badplatser.

I sommar sticker Billdals badplats ut. Den ligger nära två pumpstationer som tillsammans fått brädda totalt nio gånger i sommar.

Lena Blom är strateg på Kretslopp och vatten. Hon vill mana till lugn när det gäller bad i Billdal.

– Man ska ha lite koll just efter kraftiga regn, då kanske man inte ska bada och speciellt inte med småbarn. Men generellt är det ingen fara att bada i Billdal.

Hon berättar att förvaltningen försöker styra bort bräddningen så gott det går.

– Men det stora problemet är de kombinerade avloppen, där spillvatten från avlopp och dagvatten från regn hanteras i samma ledning. Det är dyrt att bygga separerade avlopp överallt, och det får inte heller alltid plats i gatan i centrala delar av staden, säger hon.

Är avloppsvatten nära badplatser något vi måste vänja oss vid?

– Nej, det är inget man ska acceptera. Vi försöker minimera det så långt det går genom att ta hand om regnvattnet och anpassa kapaciteten, men det går inte så fort. Och den stora utmaningen är regnandet. Klimatförändringarna gör att vi fått ändrade regnmönster.

Enligt henne kommer de förändrade regnmönstren med ökande kraftiga skyfall kräva stora investeringar, inte bara för att minska bräddningen vid badplatser, utan för att säkra vattenkvalitén på dricksvattnet.

– Generationen före oss valde att bygga kombinerade avlopp och vi får hantera konsekvenserna. Sedan är det en balans i hur mycket pengar man ska lägga – det är inte enbart en fråga för en enskild kommun, utan det är ett nationellt ansvar hur detta bör hanteras, säger Lena Blom.

När avloppsvattnet väl passerat en pumpstation leds det i tunnlar till reningsverket Ryaverket vid Älvsborgsbrons norra fäste. Även här har situationen varit ansträngd i samband med ösregnen i sommar.

På Ryaverket finns olika nivåer av reningskapacitet – det normala är rening med biologiska medel. På det sättet renades 96 procent av göteborgarnas avloppsvatten från kväve, fosfor och organiskt material hittills i år. Nästa nivå är att reningsverket får använda kemikalier för att rena vattnet. Den tredje nivån som träder in vid skyfall är mekanisk rening – där bara det fysiska skräpet tas bort och alltså kväve och fosfor finns kvar när det släpps ut.

– Vi tar då endast bort fast material som trasor och skräp som kommer genom tunnelsystemet. Det händer inte särskilt ofta, men vid skyfall och stora regnmängder över tid, säger Anders Hansson, programledare på Nya Rya på Gryaab.

Till och med juli i år har 826 000 kubikmeter vatten som enbart renats mekaniskt släppts ut direkt i Göta älv. Det motsvarar en procent av allt vatten som renats på Ryaverket – förra året var siffran en halv procent. Det innebär att mer fosfor och kväve släppts ut i Kattegatt från Ryaverken i år än förra året – vilket bidrar till övergödning och ökar risken för syrebrist.

– Det är såklart inte bra och det är något vi försöker undvika. Men om man tittar på helheten så tar vi bort föroreningarna i väldigt hög grad.

Ändå är det mer orenat vatten än förra året, kan man tala om att det går åt fel håll?

– Om vi skulle släppa ut sånt vatten hela tiden så skulle det bli väldigt skadligt. Men eftersom vi renar vattnet så pass bra resten av tiden så gör det inte någon skada.

Skyfallen kommer sannolikt att öka, och att ta hand om alla mängder som uppstår vid ett skyfall är inte ekonomiskt försvarbart.

– Om vi skulle ta hand om allt vatten som kommer så kommer vi behöva ett väldigt mycket större reningsverk, säger Anders Hansson.